

DAŽNIAUSIAI UŽDUODAMI KLAUSIMAI		
Nr.	Klausimas	Atsakymas/-ai
Klausimai, užduoti 2025-01-21 mokymų metu		
1.	Ar yra konkretus sąrašas auditorių, kurie gali atlikti auditą?	Auditorių sąrašą galite rasti čia: https://www.ena.lt/energijos-vartojimo-auditas/
2.	Ar galima teikti paraišką gamybos patalpų apšvietimo modernizavimui? (pakeitimui į LED)	Ne, nes apšvietimo sistemos nėra gamybos proceso dalis.
Dokumentai		
1.	Kur galima rasti vienoje vietoje šiam projektui skirtus užpildyti dokumentus?	https://esinvesticijos.lt/kvietimai/energetinis-efektyvumas-pramonei rasite visą informaciją apie kvietimą. Su projekto įgyvendinimo planu (toliau – PĮP) teiktinų dokumentų ieškokite auselėje "PĮP rengimas" (ji šiek tiek žemiau nei pirmoji matoma lentelė su bendra kvietimo informacija)
2.	Ar bus mokymo medžiaga, kuri papunkčiui parodys kaip užpildyti formą?	Tokie mokymai nėra numatyti, tačiau papunkčiui užpildyto PĮP pavyzdinę formą galite rasti čia skiltyje „Priedai“ https://esinvesticijos.lt/kvietimai/energetinis-efektyvumas-pramonei , siūlome pildant PĮP naudotis parengtais tipiniais komentarais, kurie Word faile
3.	Kur rasti projektų finansavimo sąlygų aprašą (toliau – PFSA arba Aprašas)?	Aprašą galite rasti čia (žr. skiltį dešinėje „Priedai“): https://www.e-tar.lt/portal/lt/legal/Act/a614ceec6ad5d11ef90b5ee8931e5ce5e
4.	Kur galime rasti auditorių sąrašą?	Auditorių sąrašą galite rasti čia: https://www.ena.lt/energijos-vartojimo-auditas/
5.	Ar tinkamas auditas, atliktas pagal Išsamiojo energijos, energijos išteklių vartojimo audito atlikimo pastatuose metodiką?	Ne, auditas turi būti atliktas vadovaujantis Energijos, energijos išteklių ir vandens vartojimo audito atlikimo technologiniuose procesuose ir įrenginiuose metodiką .
6.	Jei energijos vartojimo audito ataskaita paruošta 2024-11 ir duomenys teikiami už 2024 I-II-III ketvirčius, ar teikiant paraišką šiais metais, reikia kad duomenys būtų audite už visus 2024 m. perskaičiuoti?	Taip, audite turi atsispindėti visi kalendoriniai 2024 m.
7.	Kokie taikomi projekto parengtumo reikalavimai?	Su projekto įgyvendinimo planu (toliau – PĮP) privalo būti pateiktas (PFSA 5.1.17.p.): <ul style="list-style-type: none"> - Energijos vartojimo auditas (ir jo papildymai, jei yra arba jie privalomi), kuris privalo būti parengtas pagal tinkamą metodiką atestuoto auditoriaus, parengtas ne anksčiau kaip 1 metai iki PĮP pateikimo, bei kuriame turi būti pateikti/nagrinėjami 2024 m. įmonės energijos vartojimo duomenys. - Aprašo 3 priedas

		- Daiktinės pareiškėjo teisės į nekilnojamąjį turtą, kuriame įgyvendinant projektą bus vykdomos projekto veiklos (montuojama įranga), ar nekilnojamojo turto valdymo formos (nuoma ar panauda) iki PĮP pateikimo dienos turi būti įregistruotos nekilnojamojo turto registre (informacija apie tokį turtą turi būti teikiama Aprašo 3 priedo 6 lentelėje).
Pareiškėjo tinkamumas		
1.	Ar maisto pramonės įmonės yra tinkami pareiškėjai pagal šią priemonę?	Taip, maisto pramonė patenka į EVRK red. 2 C sekciją Apdirbamoji gamyba 10 skyrių.
2.	Ar mūsų įmonė būtų tinkama pareiškėja, jei: Mūsų įmonė yra pramonės įmonė. Pagal EVRK 2 red. Pagrindinė ekonominė veikla – 81100 Dekoratyvinio ir statybinio akmens, klinčių, gipso, kreidos ir skalūno karjerų eksploatavimas.	Taip, Nurodyta veikla 08.11 „Dekoratyvinio ir statybinio akmens, klinčių, gipso, kreidos ir skalūno karjerų eksploatavimas“ priskiriama prie EVRK red. 2 B sekcijos ir nepatenka į nurodytas išimtis, taigi įmonė pagal veiklą būtų tinkama finansuoti.
3.	Prašome patikslinti ar įmonė, kurios veiklas priskiriamas EVRK - Plastikinių pakuočių gamyba, yra tinkama šio kvietimo pareiškėja ?	Veikla kodu 22.22.00 – Plastikinių pakuočių gamyba pagal EVRK red. 2 patenka į C sekciją „Apdirbamoji gamyba“. Todėl taip, toks pareiškėjas būtų tinkamas. Atsižvelgiant į tai, kad galioja ES direktyvos, susijusios su plastiko pakuočių mažinimo reikalavimais, projektui bus skiriamas finansavimas, jei šiuo metu pareiškėjas, vykdydamas nurodytą veiklą, laikosi jau priimtų Europos Sąjungos standartų ar numatytų standartų, net jeigu jie dar neįsigaliojo, o šiuo projektu planuojama diegti įrangą ir (arba) technologinis sprendimas įmonei padės pasiekti aukštesnių standartų.
4.	Ar nėra išimčių žuvų pramonei? Ar būtų tinkamas pareiškėjas, kurio veiklos EVRK kodas yra 10.20 Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimas? Ar būtų netinkami pagal Reglamento Nr. 651/2014 1 str.?	Pagalba nėra teikiama įmonėms, kurios užsiima žvejybos ir akvakultūros reglamento (Reglamentas Nr. 1379/2013) 1 priede išvardintų produktų gamyba: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R1379-20200425&from=EN Atsižvelgiant į Jūsų pateiktą informaciją, jog įmonė veikia „10.2 – Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimas“ sektoriuje, kuris patenka į 1379/2013 reglamento I priedo i) skirsnį, toks pareiškėjas nebūtų tinkamas šiam kvietimui.
5.	Ar alaus/alkoholio pramonės įmonės tinkamos pareiškėjos?	Atsižvelgiant į projekto tikslus ir prisidėjimą prie poveikio darnaus vystymuisi ir inovatyvumui horizontaliajam principui, jei investicijos į materialųjį ir nematerialųjį turtą nėra susijusios su įmonės alkoholio gamybos pajėgumo didinimu ar alkoholio produkcijos įvairinimu ir jei bus siekiama PFSA 8.2 p. nurodytų tikslų, toks pareiškėjas būtų tinkamas. Darnus vystymasis yra vienas iš pagrindinių ES sanglaudos politikos principų. Darnaus vystymosi tikslas – užtikrinti ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių

		<p>aspektų sinergiją. Ekonomikos augimas turi būti derinamas su aplinkos apsauga ir socialine plėtra.</p> <p>Remiantis Nacionaline darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu NR. 1160 „Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (toliau – Strategija). Strategijos 174 punkte nustatytas visuomenės sveikatos ilgalaikis tikslas - gerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę, pailginti gyvenimo trukmę – mažinti sergamumą, mirtingumą ir neįgalumą, ypač nuo nelaimingų atsitikimų ir traumų, kraujotakos sistemos, onkologinių ligų, psichikos sveikatos sutrikimų, gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę. Vienas iš pagrindinių visuomenės sveikatos ilgalaikių uždavinių nustatytų Strategijos 175.2 punkte yra sumažinti rūkymo paplitimą, alkoholio ir psichoaktyvių medžiagų vartojimą. Taigi įmonės, kurių veikla yra susijusi su alkoholio pramone, turi neigiamą poveikį darnaus vystymosi principo įgyvendinimui socialinėje srityje. Taip pat remiantis PFSA 8.2 p. „Projekto veiklos tiesiogiai prisideda prie darnaus vystymosi ir inovatyvumo (kūrybingumo) HP: bus skatinama atlikti EVE auditus pramonės įmonėse. Pagal juos numatoma investuoti į EVE didinimą ir energijos vartojimo intensyvumo mažinimą, sudarant sąlygas pramonės įmonėms investuoti į naujausias ir aplinkai palankios įrangos ir technologinių sprendimų pritaikymą gamybos procesuose.“</p>
6.	<p>Norėtume sužinoti, ar įmonė, kurios veiklos rūšis pagal EVRK - 231300 (Tuščiaavidurio stiklo gamyba) ir kuri dalyvauja ES ATPLS (apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje), gali teikti paraišką šiam kvietimui?</p> <p>Klausiame todėl, nes kvietime „Alternatyvaus kuro diegimas pramonės įmonėse Kauno, Šiaulių ir Telšių regionuose“, tinkami pareiškėjai buvo „ES ATPLS nedalyvaujančios pramonės įmonės“, todėl norėtume sužinoti, ar sąlyga, kad pramonės įmonė dalyvauja ES ATPLS, neturi įtakos kvietimo paraiškos teikimui.</p>	<p>Pagal šį kvietimą, įmonės dalyvaujančios ES ATPLS bus netinkami pareiškėjai.</p>
7.	<p>Įmonė kaip juridinis asmuo įsteigtas 2022 m., ir 2022 m. tik teikė paslaugas. Ar tokia įmonė yra tinkamas pareiškėjas?</p>	<p>Pagal Aprašo 12 p. įvardytą 2 specialųjį kriterijų, tinkamas pareiškėjas yra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ne trumpiau kaip 3 metus veikianti pramonės įmonė. Pramonės įmonė apibrėžiama kaip: <i>įmonė, vykdanči pramonės ekonominę veiklą pagal Valstybės duomenų agentūros generalinio direktoriaus įsakymu tvirtinamą Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.), priskirtiną B sekcijai „Kasyba ir karjerų eksploatavimas“ (išskyrus šias ekonomines veiklas: B sekcijos 06 skyriaus „Žalios naftos ir gamtinių dujų gavyba“, B sekcijos 08.92 klasės „Durpių gavyba“ ir B sekcijos 09.1</i>

		<p>grupės „Naftos ir gamtinių dujų gavybai būdingų paslaugų veikla“) ir C sekcijai „Aptirbamoji gamyba“ (išskyrus C sekcijos 19 skyriaus „Kokso ir rafinuotų naftos produktų gamyba“ ekonominę veiklą) ir kurios pajamos iš šios (-ių) veiklos (-ų) sudaro ne mažiau kaip 51 procentą visų įmonės veiklų</p> <p>- įmonė, kurios vidutinės metinės pajamos iš savo pagamintos produkcijos per pastaruosius 2 finansinius metus iki PĮP pateikimo yra ne mažesnės kaip 300 000 Eur (didelėms įmonėms), ir 145 000 Eur (labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms).</p> <p>Pagal pateiktą užklausą galima numanyti, kad 2022 m. įmonė neturėjo pramonės veikloms priskirtų pajamų, taigi įmonė būtų netinkamas pareiškėjas. Dėl kriterijaus dalies apie vidutinės pajamas per 2 paskutinius metus iš savo pagamintos produkcijos informacija nepateikta, todėl nėra galimybių įvertinti atitikties tai daliai.</p>
8.	Ar įmonė gali veikti nebūtinai EVRK red. 2 B ir C sekcijose?	<p>Tam, kad įmonė būtų laikoma „pramonės įmone“, įmonės pajamos iš EVRK red. 2 B ir C sekcijų konkrečių veiklų turi sudaryti ne mažiau kaip 51 procentą per paskutinius 3 finansinius metus kasmet, t.y. 2022, 2023 ir 2024 metais atskirai. Kitais kodais įmonė veiklas gali vykdyti, tačiau tų veiklų pajamos (pvz., pajamos iš turto nuomos, konsultavimo pajamos, prekių pardavimas) turi būti išskirtos ir įvertintos atskirai nuo B ir C sekcijose esančių veiklos kodų. Informacija apie pajamas pildoma privalomame pateikti PĮP priede - Aprašo 3 priedo 1 lentelėje. Esant neaiškumų dėl įmonės pajamų struktūros IA prašys pateikti detalią išsklotinę apie įmonės pajamas, pvz., iš įmonės buhalterinės apskaitos programos pateikti 5 klasės pajamų išrašą.</p>
9.	Jeigu PĮP bus teikiamas 2025 m. ir PĮP'o teikimo metu finansinė atskaitomybė (toliau – FA) už 2024 dar nebus patvirtinta, tuomet vidutinės metinės pajamos bus skaičiuojamos iš 2021 - 2023 m. patvirtintų FA?	<p>Kadangi kvietimas baigsis 2025-04-02, kartu su PĮP prašysime teikti 2022 - 2024 m. finansinių atskaitomybių duomenis. 2024 m. finansinių atskaitomybių informacija galės būti preliminarinė, tačiau atsižvelgiant į tai, kad finansinės atskaitomybės dokumentai UAB atveju privalo būti patvirtinti vėliausiai per 4 mėn. po finansinių metų pabaigos ir pateikti Registrų centrui vėliausiai iki 2025 m. gegužės pabaigos, tai vertinimo metu (vertinimo eigoje) įmonės bus prašomos pateikti patvirtintus FA dokumentus ir/arba informaciją apie FA pateikimą Registrų centrui.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad finansavimas nėra skiriamas pareiškėjams, kurie teisės aktų nustatyta tvarka laiku nepateikia Registrų centrui finansinių atskaitomybių.</p>
10.	Ar teisingai suprantame, kad maksimali parama vienam projektui sudaro 1500 tūkst. Eur.? Tačiau jeigu paraiškas nori teikti ne viena grupės įmonė, o dvi, kokia maksimali suma vienam ūkio subjektui (įmonių grupei)?	<p>PFSA nenurodo konkrečiai informacijos dėl tos pačios įmonių grupės valstybės pagalbos sumavimo.</p> <p>Reglamento 651/2014 4 str. 1 dalies s) punkte nurodyta, kad „Šis reglamentas netaikomas pagalbai, viršijančiai toliau nurodytas ribas: <...> s) investicinė</p>

	Ar maksimali suma nėra ribojama ūkio subjektui? Ar gali teikti kelios įmonės, kurioms suma sudarys iki maksimaliai 1500 tūkst. Eur.?	pagalba aplinkos apsaugai, jeigu nenurodyta kitaip: 30 mln. EUR vienos įmonės* vienam investiciniam projektui". PFSA apribojo maksimalią finansavimo sumą iki 1 500 000 Eur projektui, taigi reglamento nuostatos ribų niekaip nepasiektų joks projektas. * Atkreipiame dėmesį dėl „viena įmonė“, tai Reglamento 651/2014 apimtyje nėra atskiros sąvokos „Viena įmonė“, o angliškoje reglamento versijoje naudojamas žodis „undertaking“, t.y. „juridinis vienetas“. Reglamento 651/2014 kontekste įmonė kaip susijusių/partnerinių įmonių visuma apibūdinama sąvoka „enterprise“ (tokia sąvoka naudojama reglamento I priede „MVI apibrėžtis“).
11.	Mūsų įmonė šiais metais gavo ES finansavimą pagal „Privačių juridinių asmenų energijos vartojimo efektyvumo įgyvendinimas pagal energijos audito ataskaitas“ kvietimą per APVA.	PFSA 5.2.7 p. yra nurodyta sąlyga dėl finansavimo gavimo pagal kitas priemones: „Jeigu pareiškėjas yra gavęs finansavimą pagal Investicijų programos 2 prioriteto „Žalesnė Lietuva“ veiklą „Didinti EVE pramonės įmonėse“, 9 prioriteto „Teisingos pertvarkos fondas“ veiklą „Alternatyvaus kuro diegimas pramonės įmonėse“ Kauno, Šiaulių ir Telšių regionuose ir (arba) Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įgyvendinamą priemonę „Juridinių asmenų investicijoms į iškastinio kuro naudojimo pakeitimą ar mažinimą ir (ar) atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą“, projektuose numatytos veiklos ir išlaidos negali dubliuotis ir būti bendrai finansuojamos (angl. co-financing) Investicijų programos lėšomis. Pareiškėjas, gavęs finansavimą pirmiau nurodytiems projektams įgyvendinti, šiuo projektu įsipareigoję papildomai pasiekti Aprašo 3.1 poveiklės „Didinti EVE pramonės įmonėse (visa Lietuva)“ ir (arba) 3.2 poveiklės „Didinti EVE pramonės įmonėse (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas)“, kuriai (-ioms) nustatomos projektų finansavimo sąlygos, rodiklius, nurodytus Aprašo 1.1 ir (arba) 2.1 papunktyje.“ Tai reiškia, kad turėtų būti vengiama dvigubo finansavimo už tas pačias išlaidas bei turėtumėte įvertinti, ar galėsite prisiimti papildomus įsipareigojimus pagal naująjį kvietimą, nes turėtume pasiekti dar didesnę energijos vartojimo sumažinimą (žr. skiltį žemiau „Rodikliai“).
Reikalavimai dėl įmonės dydžio. Sunkumų vertinimas		
1.	Kaip pildyti SVV deklaraciją? Kas yra susijusios bei partnerinės įmonės?	Visa aktuali informacija apie SVV deklaracijos pildymą, įmonių ryšių nustatymą, sunkumų vertinimą bei apskritai valstybės pagalbą prieinama čia: https://inovacijuagentura.lt/turinys/valstyb4s-pagalbos-mokomoji-medziaga.html
2.	Pareiškėjas turi būti neturintis sunkumų. Ar vertinamos visos su pareiškėju susijusios ir partnerinės įmonės? Ar, jeigu nors viena iš susijusių, partnerių įmonių yra sunkumus patirianti, tuomet pareiškėjas nėra tinkamas? per kurį laikotarpį (2022, 2023) ir už kelis metus vertinami sunkumai?	Sunkumų vertinimo metu vertinamas ir pareiškėjas, ir visos ūkio subjektas. Jei susijusi įmonė patiria sunkumų, tačiau tai nepaverčia viso ūkio subjekto patiriančio sunkumų, o pareiškėjas atskirai, taip pat nepatiria sunkumų, toks pareiškėjas būtų tinkamas. Tačiau net jei ir ūkio subjektas nepatirtų sunkumų, tačiau pats pareiškėjas patirtų, tokiu atveju jis taptų netinkamu.

Lauko kodas pakeistas

		Sunkumų vertinimas labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms bus atliekamas pagal paskutinių finansinių metų (2024 m.) finansines ataskaitas, didelėms įmonėms – pagal paskutinių 2 finansinių metų (2023 ir 2024 m.) finansinius rezultatus.
3.	Jei įmonė 2022 m. vidutinė, 2023 – didelė, 2024 m – vidutinė, koks jos statusas 2025 metų pradžioje?	Pareiškėjo statusas būtų vidutinė įmonė.
4.	Jeigu 2021-2022-2023 metų vidutinio statuso pareiškėjo įmonę 2024 metais iki PĮP pateikimo įsigyja didelė įmonė, koks pareiškėjo statusas PĮP pateikimo metu?	Pareiškėjo statusas būtų didelė įmonė.
Energijos vartojimo auditas. CO2 taupymo reikalavimai. Rodikliai		
1.	Gal dar galėtumėte patikslinti kas yra suprantama kaip pagalbiniai procesai bei aptarnavimo procesai? Ir kas yra gamybos procesas?	<p>Technologiniai procesai – tai visuma pagrindinių gamybos procesų (nedalant jų į pavienius procesus), kurių metu keičiamos darbo objektų formos, dydžiai, savybės ir pradinės žaliavos virsta pagrindine produkcija. Pagrindinių gamybos procesų tiesioginis rezultatas – pagaminti gaminiai, suteiktos paslaugos.</p> <p>Pagalbiniai procesai – darbo procesai, kurie sudaro sąlygas be sutrikimų vyksti technologiniam procesui (pvz., įrankių gamyba įmonės reikalams, atsarginių įrenginių remontui gamyba, įrenginių remontas, suspausto oro, garo, šalčio gamyba ir panašiai).</p> <p>Gamybos procesas – visuma tarpusavyje susijusių darbo ir gamtinių procesų, kurių metu pradinė medžiaga paverčiama gaminiais. Gamybos procesas apima ir technologinius, ir pagalbinius procesus.</p> <p>Apraše nėra konkrečiai apibrėžta aptarnavimo procesų sąvoka, tačiau pačios sąvokos tiesiogiai siejasi su Energijos, energijos išteklių ir vandens vartojimo audito atlikimo technologiniuose procesuose ir įrenginiuose metodika, kurioje gamybinės įmonės procesai suskirstomi į technologinius, pagalbinius ir aptarnavimo procesus. Metodikoje „Aptarnavimo procesai – darbo procesai, nesukuriantys jokios produkcijos ir skirti technologinių ir pagalbinių procesų aptarnavimui (pavyzdžiui, sandėliavimo bei transporto operacijos, kokybės kontrolė, darbo vietų aptarnavimas ir pan.).“ Metodikoje skirtis tarp šių sąvokų labai aiški, ir logika EVE Aprašo taikymo kontekste irgi bus analogiška. Tikimės, kad auditoriai energijos vartojimo audituose aiškiai nubrėš takoskyrą tarp procesų konkrečios įmonės kontekste.</p>
2.	Dėl projektų prioritetingo kriterijaus, kuriame projektu siekiama daugiau kaip 30 proc. sumažinti ŠESD kiekį: „Projektu siekiama sumažinti kuo didesnę šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį“. Kaip pasirinkamas procesas, nuo kurio mažinamas CO2 emisija?	Rodiklio pasiekimo apimtis pasirenka pats pareiškėjas priklausomai nuo energijos vartojimo audite pateikiamų skaičiavimų - arba technologinių procesų, gamybos procesų, arba visos įmonės išmetamo CO2 kiekio. Didžiausią prioritetingą balą gaus tie, kurie ne mažiau kaip 30 proc. CO2 emisijos mažins nuo visos įmonės išmetamo CO2 kiekio, o mažiausią balą – mažinantys tik nuo technologinių procesų.

3.	Sumažinimas bus skaičiuojamas lyginant 2024 m. duomenis pateiktus audite ir vienerius metus po projekto pabaigos, ar taip? Jeigu taip, tuomet jeigu projektas pvz. baigiamas 2026-10-15, tai 30 proc. ŠESD sumažinimą reikia pasiekti per nuo 2026-10-16 iki 2027-10-16, ar taip?	Taip, bus lyginami 2024 m. duomenys iš audito su po projekto pabaigos praėjus metams pateiktais audito duomenimis. EVA ataskaitos rengiamos kalendoriniams metams, todėl jei projektą baigsite 2026-10-15, tai 2028 metų pradžioje teiksime poprojektinę ataskaitą su naujai atliktu auditu teiksime už pilnus 2027 m. (01.01-12.31), t.y. praėjus pilniems kalendoriniams metams po projekto pabaigos.
4.	Ar po projekto pabaigimo ŠESD kiekio sumažėjimas (ne mažiau kaip 30 proc.) vertinamas bus nuo produkcijos vieneto, ar nuo viso patobulintos technologinio ir papildomo proceso?	Pagrindiniai rodikliai – absoliutiniai tCO2 ir MWh sumažėjimo skaičiai, kurie prognozuojami pagal atliekamą energijos vartojimo auditą, įrašomi atitinkamoje PĮP dalyje apie stebėsenos rodiklius ir skyrus finansavimą bus įrašyti į projekto sutartį. Santykinis vienetas gaminiui nėra projekto sutartyje įtraukiamas rodiklis, tačiau po projekto pabaigos nepasiekus absoliutinių tCO2 ir MWh rodiklių bus reikšmingas pagalbinis rodiklis siekiant tinkamai įvertinti rodiklių nepasiekimo priežastis.
5.	Ar gali būti projektu sumažinamas tiesiogiai ir netiesiogiai išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, palyginant su EVE audito ataskaitoje nurodytu bendru įmonės (pareiškėjo) arba procesų metu išmetamu kiekiu, mažesnis už 30%?	Projektu turi būti siekiama sumažinti CO2 emisiją ne mažiau kaip 30 proc. nuo įmonės pasirinkto proceso – arba technologinių procesų, gamybos procesų, arba visos įmonės išmetamo CO2 kiekio. Projektui nebūtų skirtas finansavimas, jei CO2 emisija mažėtų mažiau nei 30 proc. atitinkamai pagal įmonės pasirinktą procesą.
6.	Jeigu pakeitus įrangą, pagalbinuose procesuose CO2 mažės 90 proc., o gamybos procese tik 5 proc., bet bendras pokytis yra 30%, ar toks sumažėjimas būtų tinkamas?	Taip, toks variantas yra galimas, tokiu atveju turėtų būti investuojama į abu (technologinius ir pagalbinus) procesus, o bendras rezultatas, kad ir nuo pagalbinių procesų didžiaja dalimi būtų pasiektas.
7.	Kaip vertinamas technologinis procesas: jei įmonė gamina 10 skirtingų gaminių, kiekvienam jų yra vykdomi skirtingi technologiniai procesai, arba įmonė turi kelis padalinius ir juose gaminami skirtingi gaminiai, ar CO2 sumažinimas turi būti nuo vieno gaminių technologinių įrenginių, ar nuo visų technologinių procesų, t. y. nuo visų gaminių ar net visų padalinių?	Šio kvietimo tikslas yra investuoti į EVE didinimą ir energijos vartojimo intensyvumo mažinimą, sudarant sąlygas pramonės įmonėms investuoti į naujausias ir aplinkai palankias įrangos ir technologinių sprendimų pritaikymą gamybos procesuose, užtikrinant šių gamybos procesų tęstinumą, t. y. reikiamos technologinės įrangos ir turimų technologinių ir pagalbinių procesų infrastruktūros atnaujinimą. Kai įmonė planuoja keisti tik technologinį (pagrindinį) procesą, įmonė įsipareigoja sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 30 proc. nuo visų technologinių procesų . Pagal EVA metodiką <i>Technologiniai procesai – pagrindiniai gamybos procesai, kurių metu keičiamos darbo objektų formos, dydžiai, savybės ir pradinės žaliavos virsta pagrindine produkcija. Pagrindinių gamybos procesų tiesioginis rezultatas – pagaminti gaminiai, suteiktos paslaugos.</i> Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją CO2 sumažinimas turi būti skaičiuojamas nuo viso technologinio proceso, t. y. nuo visų įmonėje gaminamų gaminių (padalinių) pagrindinių technologinių įrenginių . P.vz.:

		jei įmonė gamina 10 gaminių ir nori pakeisti įrangą 1 gaminio pagrindiniuose įrengimuose, tai su tuo pakeitimu ji CO2 turi sumažinti ne tik nuo pakeistos įrangos ar nuo vienam gaminiui pagaminti priklausančių visų įrenginių pagrindinių, bet ir įskaitant visų kitų gaminių technologinius įrengimus.
8.	Pokytis 30% audito ataskaitoje turi būti pasiektas vertinant 2024 m. ar paskutinių 3 metų vidurkį, kurie analizuojami audite?	CO2 išmetimas 2024 m. turi būti paskaičiuotas nuo technologinių procesų, arba gamybos procesų, arba viso įmonės CO2 kiekio audite nagrinėjamiems 2024 m. (vidurkiai nėra skaičiuojami), ir turi būti ne mažesnis kaip 30 proc. CO2 sumažinimas nuo 2024 m. viso įmonės išmesto CO2 kiekio technologiniuose procesuose, arba gamybos procesuose, arba viso įmonės CO2 kiekio. Energijos vartojimo audito dokumentuose privalo būti pateikti 2024 m. duomenys. Priklausomai nuo situacijos, auditas papildomai gali nagrinėti kitokį scenarijų, žr. DUK klausimus toliau. CO2 sumažinimo rodiklis stebimas po projekto finansavimo pabaigos už pilnus metus.
9.	Ar gali didėti įmonės gamybos apimtys įsigijus naują įrangą?	Taip, gali, jeigu bus pasiekti Apraše nurodyti projekto tikslai. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad tokiu atveju energijos vartojimo audite turės būti išnagrinėtas ateities scenarijus su būsimois energijos sąnaudomis / CO2 emisija. Dažniausiai bus lyginami du scenarijai, kurie abu remiasi prielaida pagaminti tą patį X produkcijos vienetų: kokios įmonės energijos sąnaudos būtų naudojant šiuo metu turimus įmonės įrengimus ir kokios įmonės energijos sąnaudos būtų su naujai įsigyta įranga. Palyginus abiejų šių scenarijų CO2 emisiją, turi būti pasiektas mažiausiai 30 proc. CO2 sutaupymas pagal įmonės pasirinktus procesus (arba technologinių procesų, gamybos procesų, arba visos įmonės išmetamo CO2 kiekio).
10.	Jei įmonės gamybos apimtys išauga, pavyzdžiui 2027 m. 2 k., bet sutaupymai būtų 30 proc. pagal ankstesnes gamybos apimtis 2023. Ar bus į tai atsižvelgta? Kitu atveju, įmonė, dalyvaudama projekte turės gamybos ir veiklos sąstingį, nes negalės didinti gamybos apimčių.	Įmonės gamybos augimas gali tiesiogiai nulemti išaugusiančią CO2 emisiją. Todėl jei yra žinoma, kad įmonė tikrai didins savo produkcijos apimtį, siūlome vadovautis aukščiau aprašytu scenarijumi. Teikiant informaciją auditoriams turėtų būti atsižvelgiama ir į daugiau faktorių, kurie gali būti reikšmingi skaičiuojant emisijas, kurios gali išaugti dėl faktorių, nesusijusių su projekto įranga, pvz., įmonė prognozuoja plėtrą atidarant naują padalinį. Suprantama, po projekto finansavimo pabaigos nepasiekus nustatytų CO2 mažinimo rodiklių nepasiekimo priežastys bus vertinamos individualiai.

<p>11.</p>	<p>Jeigu po energijos vartojimo audito įmonė pritaikytų priemonę – naudotų tik žaliąją elektros energiją. Ar toks pokytis būtų vertinamas kaip CO2 emisiją mažinantis, ar jis turėtų įtakos rodiklio pasiekimui? Ar tokia priemonė galima? Šiuo metu įmonė naudoja ne žaliąją elektros energiją.</p>	<p>Įmonė, teikdama informaciją energijos vartojimo auditą rengiančiam auditoriui, turi pateikti visą informaciją tiek apie planuojamą įmonės plėtrą (kuri dažniausiai lemia CO2 emisijos išaugimą), tiek priemones, kurias įmonė turi arba planuoja diegti mažinant CO2 emisiją. Tokiomis priemonėmis laikomos yra tiek žaliosios energijos pirkimas iš tinklo, tiek žaliosios energijos generavimas įmonėje (pvz., saulės elektrinė).</p> <p>Jei įmonė pradėtų pirkti žalią elektros energiją, tai įmonė sumažintų savo CO2 emisija būtent dėl žalios energijos pirkimo. Ir tai kertasi su EVE projekto tikslais, nes EVE projekto esmė – sumažinti CO2 emisiją dėl įrangos / technologinio proceso pakeitimo. Todėl siekiant gauti finansavimą turi būti įsipareigojama sumažinti CO2 emisiją būtent dėl įrangos / technologinio proceso pakeitimo, o visos papildomos priemonės, kurias įmonė diegtų savarankiškai (tame tarpe ir žalios energijos pirkimas), įmonei leistų siekti papildomų CO2 mažinimo rodiklių. Taigi hipotetinėje situacijoje audite turėtų matytis, kad perkama / pradedama pirkti žalia energija mažina CO2 sutaupymą.</p> <p>Taip pat jei įmonė šiuo metu visą savo energiją gauna iš šaltinių, kurie yra „švarūs“, CO2 emisija šiam momentui yra nulinė, ir nėra galimybių jos dar labiau sumažinti, taigi projektas būtų netinkamas finansuoti.</p> <p>Analogiją galima pritaikyti ir Jūsų atveju klausiamu atveju: jei įmonė lygiagrečiai su projekto įgyvendinimu pradėtų naudoti tik „švarius“ energijos šaltinius (savarankiškai įsidięgtų saulės elektrinę / pradėtų pirkti „švarią“ elektros energiją iš tinklo), tai situacija susiklostytų tokia, kad nulinę CO2 emisiją įmonė pasiektų ne todėl, kad projekto investicijos / įrangos pakeitimas nulėmė 30 proc. CO2 sumažėjimą, o todėl, kad įmonė įsidiėgė visai kitas priemones rezultatui pasiekti, t.y. šio projekto tikslas būtų nepasiektas. Pasiektas ar ne projekto rezultatas realiai pasimatys per metus po projekto finansavimo pabaigos, kai bus atliktas naujas / papildomas energijos vartojimo auditas, ir jame matysime, kokios papildomos priemonės buvo įdiegtos, ir koks CO2 sutaupymas realiai įvyko.</p> <p>Bet pats principas bendrai turėtų būti toks, kad jei lygiagrečiai EVE projekto būtų diegiamos kitos CO2 mažinančios priemonės, energijos vartojimo audite visos priemonės turi būti išnagrinėtos, o pareiškėjas turėtų papildomai siekti Apraše nurodyto ne mažesnio nei 30 proc. CO2 mažinimo rodiklio.</p>
<p>12.</p>	<p>Noriu pasitikslinti dėl PFSA 5.2.7. punkto - įmonė dalyvauja kitame EVE kvietime. Jei teisingai suprantu, šis punktas nedraudžia dalyvauti šioje priemonėje, tiesiog reikės papildomai sumažinti CO2 išskyrimą 30 proc. nuo to rodiklio, kuris buvo nurodytas šiame punkte nurodytų priemonių paraiškose?</p>	<p>Taip, rodiklis negali būti pasiektas kito kvietimo priemonėmis, todėl jei įsipareigojote nurodytame kvietime pasiekti 30 proc. CO2 sumažinimą nuo viso įmonės išmetamo CO2 kiekio, tai dar papildomai turėsite pasiekti 30 proc. CO2 sumažinimą nuo šio kvietimo nurodytų gamybos ar technologinių procesų ar viso įmonės išmetamo CO2 kiekio.</p> <p>Reikėtų įsivertinti ir tai, kada ankstesni projektai bus baigti įgyvendinti: jei abu projektai baigtųsi vienu metu, rodikliai turi būti sumuojami. Jei projektai bus</p>

		<p>baigiami ne vienu metu, antrojo baigiamo įgyvendinti projekto rodiklis turės būti skaičiuojamas nuo pirmojo pasiektų rezultatų.</p> <p>Pateikiame pavyzdį.</p> <p>I. Jei abi investicijos (įdiegtos įrangos abiem projektams) 2027 m., tai nuo bazės 100 tCO₂ per metus technologiniame procese turės būti sumažinama ne mažiau kaip 30 proc. + 30 proc. Pirmame projekte, planuotas sumažinti CO₂ sudaro 30 proc., o kadangi abejuose kvietimuose privaloma sumažinti ne mažiau kaip 30 proc, tai 30+30 (per abu projektus CO₂ sumažinimas turi siekti mažiausiai 60 proc. nuo 100 tCO₂).</p> <p>II. Jei investicijos bus atliekamos skirtingais metais, tai atsižvelgiant į tai, kad 2027 m. bus pabaigti pirmojo projekto įdiegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo sprendimai, t.y. anksčiau nei antrojo projekto (ar 2028, ar 2029 metais), pirmojo projekto atveju 2027 m. įsipareigojimai išlieka nepasikeitę - turėsite pasiekti 30 proc. sumažinimą nuo 100 tCO₂. Antrojo projekto investicijos bus atliekamos ar 2028, ar 2029 m., taigi turėsite skaičiuoti ne mažiau kaip 30 proc. sutaupymą nuo numatomos bazės - 70 tCO₂, kadangi toks CO₂ bus bazinis 2028 m. dėl prieš tai įgyvendinto projekto.</p> <p>Jeigu dabar būtų imamas skaičiavimas pagal II. atvejį, abu projektai būtų pagal faktą baigti tuo pačiu metu, vadovautis I. aprašyta logika, t.y. abiejų projektų rodiklių skaičiavimams turėjo būti imama tokia pati bazė.</p> <p>Taip pat II. atveju atkreipti dėmesį, kad jeigu pirmasis projektas dėl kokių priežasčių būtų neįgyvendintas/nutrauktas, antrojo projekto siekiamos rodiklio reikšmės turi būti pakankamos, kad antrasis projektas būtų tinkamas gauti finansavimą.</p>
13.	<p>Pareiškėjas gamybos procesui naudoja tik žalią energiją, o pagalbiniuose procesuose naudojamos ir kitos kuro rūšys. Įmonė numato keisti įrangą pagalbiniame procese ir mažinti CO₂, taip pat keisti gamybos proceso dalį, t. y. įsigyti efektyvesnę įrangą, kuri leis vartoti mažiau energijos. Ar toks projektas būtų tinkamas finansuoti, jeigu būtų pasiektas 30 proc. mažinimas realiai iš pagalbinių procesų pakeitimų?</p>	<p>Jeigu nuo viso gamybos proceso bendrai (pagrindinių ir pagalbinių procesų) būtų sumažintas CO₂ 30 proc. ir keičiamos būtų tiek pagalbinių tiek pagrindinio technologinio procesų įrangos, toks variantas būtų galimas. Tokiu atveju būtų taupoma daugiau MWh nes MWh suvartojimas mažinamas ir nuo žalios energijos šaltinių, o CO₂ 30 proc. surinktume nuo pagalbinių procesų. Jei keistume tik pagalbiniame procese naudojamą įrangą - toks variantas nebūtų tinkamas finansuoti, kaip tai numato PFSA 5.2.4.4 p. Siekiant tokį projektą finansuoti turite keisti ir pagrindiniame procese esančią įrangą ir pagalbiniame procese esančią įrangą.</p>

	<p>Įmonėms kyla neaiškumų dėl viso gamybos proceso; sąvokos. Jeigu įmonė gamina 3 skirtingus produktus ir planuoja keisti pagalbinių procesų (kuris generuoja CO2) ir pakeisti neefektyvią liniją nauja, viename iš 3-jų gamybos procesų, kaip būtų skaičiuojamas CO2 mažėjimas – nuo vieno iš 3-jų, (t. y. konkretaus keičiamo gamybos proceso) gamybos procesų ar bendrai nuo visų trijų ir kodėl?</p>	<p>Šis kvietimas yra skirtas sumažinti CO2 ne mažiau kaip 30 proc. nuo bendro įmonės (pareiškėjo) arba procesų metu išmetamo kiekio. T. y. CO2 mažinimas turi būti pasiektas arba nuo gamybos arba technologinio proceso arba nuo viso įmonės išmetamo CO2. Įmonė turinti keletą technologinių (pagrindinių) procesų turi vertinti visą technologinį procesą, o ne atskirą procesą (pvz. gaminami baldai, grindjuostės ir laiptai, tai nuo visų šių pagrindinių gaminamų procesų ir turi būti sumažinamas CO2 bent 30 proc., nes sumažinus tik viename procese nebus pasiektas bendras procesų taršos sumažinimas).</p> <p>Taip pat atkreipiu dėmesį, kad nurodytame pavyzdyje, minite ne tik technologinį (pagrindinį), bet ir pagalbinių procesus, todėl šiuo konkrečiu pavyzdžiu reiktų 30 proc. sumažinti nuo viso gamybos proceso, kas pagal audito metodiką ir Aprašą nurodoma kaip visuma tarpusavyje susijusių darbo ir gamtinių procesų, kurių metu pradinė medžiaga paverčiama gaminiais. Tai reiškia, kad šiuo atveju turi būti sumažinama tarša ne mažiau kaip 30 proc. nuo visų su gamyba susijusių procesų (pagalbinių ir pagrindinių).</p>
--	--	---

Projekto įgyvendinimo reikalavimai. Projekto tinkamos finansuoti išlaidos ir finansavimo sumos apskaičiavimas

1.	<p>Ar tinkamas finansavimui scenarijus, kai gamybinė įranga (krosnis) naudojanti dujas, keičiama į efektyvesnę įrangą, kuri taip pat naudoja dujas, tačiau ženkliai mažesniais kiekiais?</p>	<p>Taip, nėra privaloma keisti suvartojamos energijos rūšį, pakanka sumažinti energijos suvartojimą.</p>
2.	<p>Ar įmonė gali keisti įrangą, jei pasikeistų energijos rūšis, pvz., vietoje dyzelinu kūrenamos džiovyklos būtų įsigyta elektrinė? Ir kas būtų, jei įmonė pilnai generuoja atsinaujinančią elektros energiją ir / arba perka žalią elektros energiją?</p>	<p>Taip, energijos rūšis gali keistis, svarbu, kad būtų įvykdytas reikalavimas sumažinti 30 proc. CO2 emisiją arba nuo technologinių procesų, arba nuo gamybos procesų, arba visos įmonės išmetamo CO2 kiekio.</p> <p>Aprašytu atveju įmonė pakeitusi džiovyklą iš naudojančios dyzeliną į naudojančią elektros energiją, kuri yra žalia, džiovykloje bus pasiektas 100 proc. CO2 sumažinimas. Tačiau vertinant energijos sutaupymą turi būti įvertintos sąnaudos visuose kituose technologiniuose procesuose (arba priklausomai nuo pareiškėjo pasirinkto scenarijaus gamybos procesuose arba visos įmonės išmetamo CO2).</p>
3.	<p>Ar dyzelinių autokrautuvų keitimas į elektrinius būtų tinkamos išlaidos?</p>	<p>Toks keitimas būtų galimas, tik jei krautuvas pagal Audito ataskaitą būtų tiesiogiai siejamas tik su gamybos procesu, t. y. dalyvautų arba kaip pagrindinio proceso arba pagalbinių proceso dalis. Jei autokrautuvas yra skirtas sandėliavimui ar kitiems ne tiesiogiai su gamyba susijusiems procesams, tokia investicija nebūtų tinkama.</p>
4.	<p>Ankstesniame atsakyme dėl autokrautuvų, minėjote, kad tai yra tinkamos finansuoti išlaidos jei ši įranga tiesiogiai dalyvautų gamybos procese. Ar tokia pat būtų jūsų pozicija dėl tokios įrangos kaip frontaliniai krautuvai, ekskavatoriai, kurie dirbtų karjerų veikloje (EVRK B sekcija) ir tiesiogiai</p>	<p>Bet kuriuo atveju viskas turi būti nurodyta audito ataskaitoje. Auditorius priskiria techniką pagalbiniams, pagrindiniams (technologiniams) bei aptarnavimo procesams. Jei įranga priklausys pagrindiniam ar pagalbiniams procesams, tokios investicijos kai norima keisti tikslinį transportą, būtų tinkamos finansuoti, tačiau atkreipiame dėmesį, kad tikslinis transportas turi būti naudojamas tik</p>

	dalyvautų gamybos procese (žaliavų padavimas, tarpinės produkcijos tiekimas kitiems technologiniams procesams ir pan.)?	gamybiniame procese ir nebūtų tinkamas finansuoti jei būtų naudojamas gaminių transportavimui, sandėliavimui ir pan.
5.	Ar pagal projektą galima įsigyti saulės elektrinę?	Negalima, nes pagal Aprašo 11.10.3 p. ir 11.10.5 p. nefinansuojamos investicijos į energijos gamybą naudojant atsinaujinančiuosius išteklius, įskaitant elektros energijos kaupimo įrenginius.
6.	Įmonė planuoja įsigyti medienos džiovyklą, kurios bus statomos ant pamatų įmonės teritorijoje. Ar jos būtų tinkamos išlaidos? Taip pat ar tiktų biokuro katilas?	LR statybų įstatymo kontekste pamatą turintys objektai (įprastai džiovyklos turi pamatą / tvirtinamos prie pamato) yra laikomi statiniais. Taip pat įrengiant biokuro katilus dažnai įrengiamos tam tikros inžinerinės sistemos pastatuose arba keičiami pastato elementai (pvz., kaminas), taigi šių elementų keitimas taip pat patenka į LR statybų įstatymo reguliuojamą sritį. Taigi atitinkamai tokiems pirkimo objektams taikomos statybų įstatymo nuostatos, susijusios su projektinių pasiūlymų, techninio darbo projekto parengimu, ranga bei statybos užbaigimu bei įregistravimu. Aprašo 11.10.5 p. įvardina netinkamomis projekto finansuoti išlaidomis statybos darbus. Todėl įrengiant medienos džiovyklą ant pamatų, tiek įrengiant biokuro katilą projekte galės būti finansuojamos išlaidos tik ta apimtimi, kiek įsigyjama įranga ir įrengimai. Veiklos, priskirtinos darbams (statybai), negalės būti finansuojamos.
7.	Įmonės veiklos kodas pagal EVRK 2 red. klasifikatorių atitinka pramonės veiklą, nes vykdoma veikla – remontuojamos bei atstatomos orlaivių detalės. Ar būtų tinkama projekte įsigyti įrangą, kuri bus naudojama orlaivių stabdžių remontui?	Aprašo 11.10.4 p. įvardija, kad projekte nefinansuojamos išlaidos, net jei jos susijusios su didesniu EVE užtikrinimu, bet naudojamos mašinų ir (ar) kitos įrangos, gaminių atgaminimui, rekonstravimui, remontui ir (ar) techninei priežiūrai, siekiant atkurti mašinų, įrangos ir (ar) kitų gaminių darbinę ir (ar) pirminę būklę. Orlaivių stabdžių remontas/atstatymas būtų netinkama paskirtis, ir tad tokia įranga nebūtų tinkamos finansuoti išlaidos.
8.	Įmonė gamina medienos gaminius – pjausto medieną, džiovinimo procesą atlieka subtiekęjas, tada ir medienos gaminamas galutinis gaminy. Dabar įmonė planuotų medieną džiovintis pati. Ar tinkamos išlaidos būtų medienos džiovyklos?	Įmonė gali keisti tik tuos procesus, kuriuos šiuo metu vykdo, t.y. jei įmonė nedžiovina medienos, o perduoda subtiekęjui, energijos sąnaudas patiria būtent subtiekęjas, o ne pareiškėjas. Tai reiškia, kad nėra įmanoma sutaupyti energijos / CO2 emisijos, taigi tokia veikla neatitiktų Apraše nustatytų priemonės tikslų, taip pat įmonė negalėtų įgyvendinti reikalavimo pašalinti energetiškai neefektyvią įrangą.
9.	Įmonei siūloma įsigyti robotas prie CNC frezavimo centro. Šiuo metu užkrovimas vyksta rankiniu būdu. Ar pakrovimo robotas yra tinkamos finansuoti išlaidos?	Šiuo atveju reikalinga sužinoti platesnį kontekstą apie pakrovimo robotą, nes galimi du skirtingi scenarijai, kurių vienas tinkamas finansuoti, kitas – netinkamas finansuoti: - jei robotas (pakrovimo mechanizmas) būtų integrali ir neatskiriama CNC frezavimo centro dalis, ir po projekto senoji turėta įranga (senasis CNC frezavimo centras ar atskirų staklių rinkinys) būtų pašalinta, tokios

		<p>investicijos būtų tinkamos. Šiuo atveju robotas negali būti įsigyjamas atskirai nuo CNC frezavimo centro.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jei robotas būtų perkamas kaip atskira įranga, robotas turėtų būti palygintas su kitu mažiau efektyviu robotu (t.y. reikalinga alternatyva). Klausime nurodytu atveju apskritai robotas nebūtų tinkamas finansuoti, nes tai nėra įmonės turimos įrangos papildymas (modernizavimas), kad ta įranga kurią įmonė šiuo metu naudoja veiktų energetiškai efektyviau. Priešingai, robotas sunaudotų daugiau energijos nei buvo naudojama įmonėje, taigi toks įdiegimas prieštarautų priemonės tikslams. Be to įmonė negalėtų įgyvendinti reikalavimo dėl senos įrangos pašalinimo iš gamybos proceso, nes tokios tiesiog nebūtų. Taigi reikalingas platesnis kontekstas, kuris turi būti aprašytas energijos vartojimo audite, kaip iki šiol vyko pakrovimo procesas be roboto, ir jei tai yra atskira įranga, tai nuo ko ji sumažins CO2 ir MWh.
10.	Ar galima seną įrangą ne keisti nauja įranga, bet ją modernizuoti (įsigyjant papildomus funkcionalumus, pakeičiant tam tikras detales ar pridėdant naujas detales/įrankius ir pan.) ko pasėkoje sumažėtų CO2 ?	Finansuojama yra tik nauja įranga, t. y. remontas, modernizavimas, naujos detalės nėra tinkamos finansuoti. Turimos įrangos atnaujinimu, kuris būtų tinkamas finansuoti būtų tinkamas tik tokiu atveju, jei kaip pavyzdys, būtų perkamas koks nors daviklis, su būtent tai įrangai specialiai pritaikyta technologija, ir tas daviklis, priedelis sumažintų 30 proc. CO2 nuo tam tikro proceso, toks įrenginys būtų tinkamas.
11.	„EVE pramonei“ priemonės pristatyme buvo minėta, kad įgyvendinus projektą, esama įranga toliau neturi būti naudojama. Tačiau dažnai energijos vartojimo rekomendacijos apima ne įrangos keitimą, o tam tikrą procesų optimizavimą, kai kurių vykdymų operacijų atsisakymą ar dalies pakeitimą. Kaip pavyzdį galima pristatyti atvejį, kai smulkių detalių gamybai naudojama turima įranga pritaikyta stambiagabaritės produkcijos gamybai. Rezultate smulkios produkcijos vienetui sunaudojama ženkliai daugiau energijos nei situacijoje, kai būtų panaudojama specializuota įranga. Kita vertus, įranga yra energetiškai efektyvi kai naudojama pagal savo tiesioginę paskirtį (stambių gabaritų / didelių detalių gamybai). EVA ataskaitoje auditoriaus pasiūlymas formuojamas ne kaip įrangos pakeitimas, o kaip apdorojamų žaliavų (produkcijos) atskyrimas panaudojant tinkamą įrangą, t. y. esamos įrangos palikimas technologiniame procese ir papildomos įrangos įsigijimas specifinių ir energetiškai efektyvesnių operacijų atlikimui.	<p>Kai įmonė jau turi įrenginį, kuris turi galimybę (kad ir didesnėmis sąnaudomis) gaminti ir smulkaus gabarito gaminius ir stambaus gabarito gaminius, Aprašas numato galimybę tik keisti tokį įrenginį, t. y. šiuo atveju įmonė turi pakeisti turimą įrangą arba į vieną naujesnę, kuri galėtų įvairaus dydžio gaminius gaminti efektyviausiai tam gabaritui pagaminti reikalingomis energijos sąnaudomis arba keisti vieną įrenginį į 2 atskirus, t. y. ir į smulkiems gaminiams ir stambiems gaminiams gaminti skirtus įrenginius.</p> <p>Kai įmonė turi įrenginį, kuris yra energetiškai neefektyvus dėl panašiu aplinkybių, įmonė privalės keisti tą įrangą į naują ir nebus galimybės įsigyti naują įrenginį paliekant seną tam, kad būtų užtikrintas energijos suvartojimo ir CO2 sumažinimas. Visais atvejais, kai įmonė jau turi įrangą (išskyrus jos modernizavimo atveju Aprašo 11.9. punktą) įranga turi būti keičiama remiantis Aprašo 5.1.16. papunkčiu.</p>

	Ar nurodytos investicijos atvejis būtų tinkamas finansuoti pagal priemonę? Jei taip, kaip būtų taikomas reikalavimas dėl esamos įrangos pardavimo/utilizavimo, įgyvendinus projektą (pagal pristatytą situaciją, esama įranga lieka reikalinga įmonės tolimesnei veiklai ir yra energetiškai efektyvi, naudojant ją pagal paskirtį)?	
12.	Ar tikrų gamybos būdo keitimas, jeigu įmonė perdirbtų gamyboje susidariusias plastiko atliekas ir panaudotų jas gamybos procese?	Gamybos būdo keitimas perdirbant ir pakartotinai naudojant gamyboje susidariusias plastiko atliekas nėra šio kvietimo objektas. Pagal Aprašą tinkamos finansuoti išlaidos - Investicijos į EVE didinimą ir energijos vartojimo intensyvumo mažinimą, sudarant sąlygas pramonės įmonėms investuoti į naujausias ir aplinkai palankios įrangos ir technologinių sprendimų pritaikymą gamybos procesuose, užtikrinant šių gamybos procesų tęstinumą, t. y. reikiamos technologinės įrangos ir turimų technologinių ir pagalbinių procesų infrastruktūros atnaujinimą. Investicija būtų remiama, jei įmonė jau turėtų įrangą plastiko perdirbimui (gražinimui į gamybą), ir norėtų ją pakeisti ar modernizuoti taip sumažinant pagal Aprašo reikalavimus energijos sąnaudas bei CO2 emisiją.
13.	Pateikite aiškiai identifikuojamų investicijų, kuriomis siekiama tik padidinti EVE ir nėra mažesnio EVE investicijų pagal priešingos padėties scenarijų pavyzdžių.	Tai gali būti Apraše įvardinti Technologiniai sprendimai – informacinėmis ir ryšių technologijomis grindžiama įranga ir (ar) gamybos įrenginių valdymo jutikliai, valdikliai ir vykdikliai, sudarantys sąlygas padidinti esamos gamybos įrangos energijos vartojimo efektyvumą ir (ar) reikalingi integruoti į įsigyjamą naują įrangą ir (ar) esamus gamybos procesus. Pvz. - Skaitmeninis dvynys.
14.	Kokie techninės specifikacijos rodikliai kaip alternatyvos turi būti lyginami siekiant palyginti aplinkai palankią ir aplinkai mažiau palankią įrangą pagal scenarijų: kai pagal priešingos padėties scenarijų numatoma mažesnio energijos vartojimo efektyvumo investicija, atitinkanti įprastą komercinę praktiką atitinkamame sektoriuje arba pagal atitinkamą veiklą, tinkamas finansuoti išlaidas sudaro investicijos, kuriai skiriama valstybės pagalba, išlaidų ir mažesnio energijos vartojimo efektyvumo investicijos išlaidų. Ar lyginamų įrangų pajėgumai turi sutapti ?	Abi įrangos turi būti palyginamos tiek, kad jų paskirtis, gamybiniai pajėgumai turėtų būti panašūs. Abu scenarijai turi būti energetiškai efektyvesni ir mažiau taršūs už turimą įmonės įrangą. T. y. alternatyvi įranga yra investicija, kurią įmonė realiai atliktų nesant ES investicijų. Aprašo 5.1.18.9 p. numato, kad „Tinkamas finansuoti išlaidas pagrindžiančiuose dokumentuose, vadovaujantis Aprašo 11.8 papunkčiu, privalo būti nurodyta atitinkama informacija (įrenginio pagaminimo data, atitiktis galiojantiems ES standartams ir įrangos našumą įrodantys techniniai parametrai);
15.	Ar Alternatyvaus scenarijaus ir jo (mažesnio energijos efektyvumo) techninės specifikacijos pagrindimui reikia (privalomo) komercinio pasiūlymo?	Taip, abiem scenarijams reikalingi komerciniai pasiūlymai su techninėmis specifikacijomis, kad būtų galima juos palyginti. Tiek planuojamas, tiek alternatyvus scenarijus turi būti nurodomas audite kaip tai numato PFSA 5.1.1.8.3 ir 5.1.18.4 p.
16.	Ar priešingos padėties scenarijaus įranga turi būti numatyta audito ataskaitoje?	Vadovaujantis PFSA 5.1.18.3 ir 5.1.18.4. p. būtina Audito ataskaitoje numatyti alternatyvų įrenginį.

17.	Projektas įgyvendinamas Utenos raj. sav. Įrangos kaina 1 mln. Eur. Įranga numatyta audite, CO2 sumažės daugiau kaip 30 proc. Kokia galima maksimali paramos suma ?	Priklauso nuo įmonės dydžio, 1 000 000 Eur. reikėtų pritaikyti intensyvumą pvz. įmonė maža 50 proc. + 15 proc., nes įmonė veikia VVL, tai finansavimo suma šiuo atveju galėtų būti 650 000 Eur. jei šios išlaidos būtų skaičiuojamos pagal PFSA 11.9. p. kai tinkamos finansuoti išlaidos yra 100 proc. Kitais atvejais iš 1 000 000 Eur. dar reikėtų atimti alternatyvaus įrenginio kainą arba apskaičiuoti grynąją dabartinę vertę ir pan. Ir intensyvumą taikyti nuo gauto skirtumo.
18.	Ar sena (keičiama) įranga gali būti parduota susijusiai įmonei?	Kadangi Energijos vartojimo audito ataskaita yra rengiama įmonei ir rezultatas skirtas konkrečiai įmonei, pardavimas susijusiai įmonei galimas, tik atkreipiami dėmesį, kad jei susijusi įmonė veiktų tose pačiose patalpose, tokių įmonių energijos sąnaudos turėtų būti aiškiai atskirtos.
19.	Kada nauja projekto įranga gali būti parduota?	Projekto įranga negali būti parduodama jokiai kitai įmonei 3 metus MVĮ atveju ir 5 metus didelių įmonių atveju po projektų finansavimo pabaigos, nes pagal Aprašo 14.1.1 projekto vykdytojas negali iš esmės pakeisti veiklos, kuriai buvo skirtos investicijos, pobūdžio, tikslų arba vykdymo sąlygų, jei tai pakenktų projekto tikslams. Įsipareigojimai įgyvendinus projektą numatyti PFSA 14.1. p. Jeigu klausimas yra dėl senosios įrangos, tai pagal Aprašo 5.1.16 p., Projekto vykdytojas privalo užtikrinti, kad projekto įgyvendinimo metu pakeitus technologinę įrangą ir (ar) technologinius bei pagalbinius procesus, įmonės veikloje ji nebus naudojama nuo projekto veiklų pabaigos (projekto vykdytojas turi pateikti pardavimo, utilizavimo, laikantis reikšmingos žalos nedarymo horizontaliajam principui reikalavimų, ar kitus įrangos nenaudojimą įmonės veikloje pagrindžiančius dokumentus), išskyrus atvejus, nurodytus Aprašo 11.9 papunktyje). Konkrečių apribojimų dėl įmonės susietumo nenurodyta.
20.	Kokiu būdu bus išmokama subsidija? 30 proc. ir 70 proc. po įgyvendinimo, ar bus galimi ir tarpiniai mokėjimai? Jeigu taip, kada jie galės būti teikiami?	Projektų įgyvendinimas bus vykdomas PAFT numatyta tvarka. PAFT numato tiek tarpinius mokėjimus, tiek avansinius mokėjimus. PAFT neriboja maksimalaus avanso, t.y. teoriškai avansas gali būti ir 100 proc., bet yra sąlygų dėl avansų mokėjimo: - Išmokamo avanso dydį pagal projekto vykdytojo užpildytą VA avanso mokėjimo prašymo dalį administruojančioji institucija nustato įvertinusi, ar nėra rizikos, kad avansas gali būti neįskaitytas laiku (pavyzdžiui, įvertinusi projekto veiklų vykdymo laikotarpį, įvykdytus pirkimus (jei vykdomi), planuojamas patirti išlaidas per artimiausius 6 mėnesius ir pan.). Jei įvertinusi minėtą informaciją administruojančioji institucija nustato, kad avanso poreikis yra didesnis nei 30 procentų projektui įgyvendinti skirtos projekto finansavimo lėšų sumos, toks avansas gali būti išmokamas, tačiau avanso dalis, kuri viršija 30 procentų, turi būti įskaitoma ne vėliau kaip per 60 darbo dienų. - Prašydami išmokėti avansą projektų vykdytojai turi pateikti avanso draudimo dokumentą – Lietuvos banko prižiūrimos finansų įstaigos ar draudimo įmonės garantiją, laidavimo raštą arba laidavimo draudimo raštą dėl avanso dalies, kuri

		<p>viršija 100 000 (vieną šimtą tūkstančių) eurų. Avanso draudimo dokumente nurodytas naudos gavėjas turi būti sprendimą dėl projekto finansavimo priėmusi institucija, o draudėjas – projekto vykdytojas. Avanso draudimo dokumente turi būti nurodyta avanso draudimo suma ir galiojimo terminas, kuris negali būti trumpesnis nei VA, su kuria galutinai įvertinamas turimas avansas, pateikimo data.</p> <p>- Jeigu per 120 darbo dienų nuo avanso gavimo dienos projekto vykdytojas nepradeda vykdyti projekto veiklą, avansu išmokėtos lėšos turi būti susigražinamos. Jeigu per 120 darbo dienų nuo avanso gavimo dienos projekto vykdytojas nepradeda vykdyti projekto veiklą, avansu išmokėtos lėšos turi būti susigražinamos.</p> <p>- Jeigu tikrindama VA administruojančioji institucija nustato, kad vykdamas projekto veiklas neužtikrinamas efektyvus avanso panaudojimas, ji įvertina avanso poreikio sumažėjimą ir avansu išmokėtų lėšų suma ar jos dalimi sumažina pagal patvirtintą VA mokėtiną sumą arba inicijuoja avansu išmokėtų projekto finansavimo lėšų arba jų dalies susigražinimą.</p> <p>O pasirinkus neimti avanso, tai konkrečių reikalavimų dėl išlaidų uždeklaravimo periodiškumo nėra, nes tai priklauso nuo kiekvieno projekto turinio, poreikių ir konkrečios situacijos. Tikėtina, kad įmonės rinktųsi ir gauti avansą, ir teikti tarpinius mokėjimo prašymus, o panaudojus ir įskaičius avansą prašyti vėl naujo avanso, bet tas, kaip minėjau, priklauso nuo projekto turinio / trukmės. Ir turbūt svarbu paminėti, kad projekto veiklos būtų baigtos ne ilgiau kaip per 36 mėnesius po projekto sutarties pasirašymo.</p>
21.	Ar pristatymas ir montavimas yra tinkamos išlaidos?	<p>Taip, šios išlaidos tinkamos finansuoti.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad jeigu šios išlaidos numatomos su naujai perkamos įrangos komerciniu pasiūlymu, alternatyvaus įrenginio komerciniame pasiūlyme analogiškos išlaidos taip pat turi būti įvertintos.</p>

Tinkamų išlaidų skaičiavimas

Aprašo 11.7. punkte nurodytų išlaidų skaičiavimo pavyzdžiai:

11.7.1. „Kai pagal priešingos padėties scenarijų numatoma mažesnio EVE investicija, atitinkanti įprastą komercinę praktiką atitinkamame sektoriuje arba pagal atitinkamą veiklą, tinkamas finansuoti išlaidas sudaro investicijos, kuriai skiriama valstybės pagalba, išlaidų ir mažesnio EVE investicijos išlaidų skirtumas.“

Šiuo atveju apskaičiavimas vyksta pagal 2 komercinius pasiūlymus:

Pavyzdžiui įmonė perka medžio apdirbimo stakles:

1. Komercinis pasiūlymas teikiamas medžio apdirbimo staklėms, kurios būtų įsigijamos su ES lėšomis (siūloma EVA audite įranga)

2. Komerčinis pasiūlymas teikiamas medžio padirbimo staklėms, kurios būtų įsigyjamos be ES lėšų (įranga turi būti palyginama su planuojama įsigyti įranga, tačiau energetiškai mažiau efektyvi, pavyzdžiui senesnio modelio, taršesnė, bet geresnių energetinių parametrų už šiuo metu įmonėje veikiančią įrangą).

PAVYZDYS.: Staklės 2024 m. gamybos, būtų perkamos su ES lėšomis 1 000 000 Eur. – Staklės 2018 m. gamybos, būtų perkamos vietoje brangesnių 300 000 Eur. = 700 000 Eur yra tinkamos finansuoti išlaidos.

11.7.2. „Kai pagal priešingos padėties scenarijų numatoma tokia pati investicija, kuri bus vykdoma vėliau, tinkamas finansuoti išlaidas sudaro investicijos, kuriai skiriama valstybės pagalba, išlaidų ir vėlesnės investicijos išlaidų grynosios dabartinės vertės skirtumas, diskontuotas iki to momento, kai bus vykdoma remiama investicija.“

PAVYZDYS: 1) Įmonė su ES lėšomis šiomet pirktų stakles už 1 000 000 Eur.

2) Įmonė be ES finansavimo pirktų tokias pačias stakles už 1 000 000 Eur po trejų metų.

Antrosios alternatyvos grynoji dabartinė vertė (GDV) apskaičiuojama taip:

$$GDV = \frac{\text{Investicijos suma}}{(1 + \text{diskonto norma})^n}$$

n formulėje yra metų skaičius.

Šiuo atveju $n = 3$, nes be ES lėšų įmonė investiciją atidėtų 3 metams.

Tarkime, kad įmonės taikoma diskonto norma (WACC) yra 12 %.

Tokiu atveju GDV būtų:

$$GDV = \frac{1000000}{(1 + 0,12)^3} = 711\,780 \text{ Eur}$$

Tinkamos finansuoti išlaidos yra šių alternatyvų skirtumas, t.y.:

1 000 000 – 711 780 = **288 220 Eur**

Privalo būti pateiktas vienas komercinis pasiūlymas įrangai, kurią įmonė planuotų įsigyti su ES lėšomis. Šiame komerciniame pasiūlyme nurodyta suma turi būti diskontuota ir išminusuota iš komercinio pasiūlymo sumos.

11.7.3. „Kai pagal priešingos padėties scenarijų esami įrenginiai ir įranga būtų toliau eksploatuojami, tinkamas finansuoti išlaidas sudaro investicijos, kuriai skiriama valstybės pagalba, išlaidų ir investicijos į esamo įrenginio ir įrangos techninę priežiūrą, remontą ir modernizavimą išlaidų grynosios dabartinės vertės skirtumas, diskontuotas iki to momento, kai bus vykdoma remiama investicija.“

PAVYZDYS: 1) Įmonė su ES lėšomis šiomet pirktų stakles už 1 000 000 Eur.

2) Įmonė be ES finansavimo toliau naudotų šiuo metu turimas stakles. Tarkime, kad šiemet stakles reikėtų modernizuoti tam išleidžiant 100 000 Eur, o kitus dvejus metus papildomai jų techninei priežiūrai ir remontui reikėtų išleisti dar po 20 000 Eur.

Tarkime, kad įmonės taikoma diskonto norma (WACC) yra 15 %.

Šios alternatyvos grynoji dabartinė vertė:

$$GDV = 100\,000 + \frac{20\,000}{(1 + 0,15)^1} + \frac{20\,000}{(1 + 0,15)^2} = 132\,514 \text{ Eur}$$

Tinkamos finansuoti išlaidos yra šių alternatyvų skirtumas, t. y.:

$$1\,000\,000 - 132\,514 = \mathbf{867\,486 \text{ Eur}}$$

Privalo būti pateikti 2 komerciniai pasiūlymai: komercinis pasiūlymas įrangai, kurią įmonė planuotų įsigyti su ES lėšomis ir komercinis pasiūlymas remontui/modernizavimui įrangos, kurią įmonė šiuo metu naudoja. Atkreipiame dėmesį, kad remonto/modernizavimo atveju, įmonės turima įranga turi pasiekti tokį pat energetinį rezultatą, kaip ir įmonės planuojamos įsigyti įrangos. Toks remonto/modernizacijos rezultatas (CO2 sumažėjimas bent 30 proc.) turi būti pagrįstas audito ataskaitoje kaip rekomendacija arba pagrįstas kitais lygiaverčiais dokumentais.

11.7.4. „Įrangos, kuriai taikomos išperkamosios nuomos sutartys, atveju tinkamos finansuoti išlaidos yra įrangos išperkamosios nuomos, kuriai skiriama valstybės pagalba, ir mažesnio EVE įrangos, kuri būtų nuomojama nesant pagalbos, išperkamosios nuomos grynosios dabartinės vertės skirtumas. Išperkamosios nuomos išlaidos neapima išlaidų, susijusių su įrenginių arba įrangos eksploatavimu (išlaidų degalams, draudimo, techninės priežiūros, kitų vartojimo reikmenų išlaidų), neatsižvelgiant į tai, ar jos yra išperkamosios nuomos sutarties dalis.“

PAVYZDYS: 1) Įmonė su ES lėšomis pirktų stakles už 1 000 000 Eur išperkamosios nuomos būdu. Tarkime, kad pradinė įmoka būtų 250 000 Eur, o po to trys įmokos po 250 000 Eur kiekvienų metų pabaigoje.

2) Įmonė be ES finansavimo pirktų pigesnes stakles už 800 000 Eur išperkamosios nuomos būdu. Tarkime, kad pradinė įmoka būtų 200 000 Eur, po to trys įmokos po 200 000 Eur kiekvienų metų pabaigoje.

Tarkime, kad įmonės taikoma diskonto norma (WACC) yra 14 %.

Pirmosios alternatyvos grynoji dabartinė vertė (GDV):

$$GDV = 250\,000 + \frac{250\,000}{(1 + 0,14)^1} + \frac{250\,000}{(1 + 0,14)^2} + \frac{250\,000}{(1 + 0,14)^3} = 830\,408 \text{ Eur}$$

Antrosios alternatyvos grynoji dabartinė vertė (GDV):

$$GDV = 200\,000 + \frac{200\,000}{(1 + 0,14)^1} + \frac{200\,000}{(1 + 0,14)^2} + \frac{200\,000}{(1 + 0,14)^3} = 664\,326 \text{ Eur}$$

Tinkamos finansuoti išlaidos yra šių alternatyvų skirtumas, t. y.:

830 408 – 664 326 = **166 082 Eur**

Privalo būti pateikti 2 komerciniai pasiūlymai: komercinis išperkamosios nuomos / lizingo pasiūlymas įrangai, kurią įmonė planotų įsigyti su ES lėšomis ir išperkamosios nuomos / lizingo komercinis pasiūlymas alternatyviam energetiškai mažiau efektyviam įrenginiui.

11.9. „Kai investicijas sudaro aiškiai identifikuojamos investicijos, kuriomis siekiama tik padidinti EVE ir nėra mažesnio EVE investicijų pagal priešingos padėties scenarijų, tinkamos finansuoti išlaidos yra visos investicinės išlaidos.“

Šiuo atveju skaičiavimas vyksta pagal 1 komercinį pasiūlymą

Pavyzdžiui įmonė naudoja medžio apdirbimo stakles:

1. Teikiamas vienas komercinis pasiūlymas įrenginio/technologijos

PAVYZDYS.: įmonė turi jau gana modernią įrangą ir jos EVE padidinti galima papildomai įdiegus programinį daviklį / skaitmeninį dvynį, kurio pagalba įranga savaime tampa energetiškai efektyvesne ir sumažina CO2 išmetimą 30 proc. Toks įrenginys, kadangi yra vienetinis šiai įrangai sukurtas suprogramuotas, ir jo nėra su kuo rinkoje palyginti, gali būti laikomas 100 proc. tinkamomis finansuoti išlaidomis.